Quickscan Wet Natuurbescherming

BTL

part of idverde

Herinrichting Treebeekplein te Brunssum

COLOFON

Quickscan Wet natuurbescherming
Herinrichting Treebeekplein te Brunssum

OPDRACHTNEMER	BTL Advies B.V. Stationsstraat 61 6180 AB Elsloo T: 046 436 08 50 E: advies@btl.nl
OPGESTELD DOOR	Nicky Hulsbosch (Landschapsecoloog)
GETOETS DOOR	Stefan de Klepper
OPDRACHTGEVER	Boot Plesmanstraat 5 3905 KZ Veenendaal
FOTO VOORBLAD	Impressie plangebied
PROJECTNUMMER	724190073
STATUS	CONCEPT
VERSIE	1.0
DATUM	25 november 2019

INHOUD

COLOFON 2

INHOUD 3

1 INLEIDING 4
- 1.1 Aanleiding 4
- 1.2 Onderzoeksvragen en afbakening 4
- 1.3 Leeswijzer 4

2 WERKWIJZE 4
- 2.1 Bronnenonderzoek 5
- 2.2 Veldbezoek 5
- 2.3 Effectenbeoordeling 5

3 PLANGEBIED 6
- 3.1 Ligging van het plangebied 6
- 3.2 Algemene biotoopomschrijving plangebied 6
- 3.3 Beschrijving van de werkzaamheden 7

4 ONDERZOEKSRESULTATEN 8
- 4.1 Vaatplanten 8
- 4.2 Grondgebonden Zoogdieren 8
- 4.3 Vleermuizen 8
- 4.4 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen 9
- 4.5 Algemene broedvogels 9
- 4.6 Dag- en nachtvlinders 9

5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING 11
- 5.1 Grondgebonden zoogdieren 11
- 5.2 Vleermuizen 11
- 5.3 Vogels 11
- 5.4 Zorgplicht 12

6 CONCLUSIE EN ADVIES 13

7 LITERATUURLIJST 14

BIJLAGE 1: BESCHERMINGSKADER 15

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Bureau Boot is bezig met de voorbereidingen voor de herinrichting van het Treebeekplein te Brunssum (figuur 1). Hierdoor is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Daardoor wordt een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd. In verband met de Wet natuurbescherming is een oriënterend ecologisch onderzoek nodig om te beoordelen of er schadelijke effecten zijn op aanwezige beschermde dieren en planten naar aanleiding van de werkzaamheden.

De werkzaamheden kunnen (negatieve) effecten hebben op beschermde flora en fauna. Indien dergelijke soorten aanwezig zijn, worden door de voorgenomen ingreep mogelijk verbodsbepalingen van het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming overtreden. Door middel van een effectenanalyse moet worden onderzocht op welke wijze sprake is van negatieve effecten en hoe deze kunnen worden voorkomen. Mogelijk is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen voor de voorgenomen ontwikkelingen.

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden om de geplande werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming uit te voeren.

1.2 ONDERZOEKSVRAGEN EN AFBAKENING

Afbakening van het onderzoek
De Wet natuurbescherming beschermt naast soorten, ook gebieden en houtopstanden. Het onderdeel gebiedenbescherming is niet van toepassing op het plangebied, omdat het plangebied niet gelegen is binnen de begrenzing of in de directe nabijheid gelegen is van een Natura 2000-gebied of het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (NNN). Vanwege de ligging en de aard van de voorgenomen ingreep, is het redelijkerwijs uitgesloten dat negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen aan de orde zijn. Hierdoor wordt in onderhavige rapportage niet verder ingegaan op het onderdeel gebiedenbescherming. Verder is het onderdeel houtopstanden niet meegenomen in deze quickscan, omdat binnen het plangebied geen bomen gekapt worden.

Onderzoeksvragen ten aanzien van de soortenbescherming
Voorliggende rapportage geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn in het plangebied en de directe omgeving daarvan beschermde plant- of diersoorten en/of verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig of te verwachten?
- Ondervinden de aanwezige beschermde plant- of diersoorten negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden?
- Zo ja, is het mogelijk om optredende negatieve effecten te voorkomen of te mitigeren? En op welke wijze dient dit te geschieden?
- Is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen voor het overtreden van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming?

1.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 is de onderzoeksmethode (werkwijze) beschreven. In hoofdstuk 3 is de ligging van het plangebied en de voorgenomen ingreep beschreven. In hoofdstuk 4 zijn de onderzoeksresultaten gepresenteerd en in hoofdstuk 5 is voor de aanwezige of niet uit te sluiten soorten een effectenbeoordeling uitgevoerd. In hoofdstuk 6 zijn de conclusie en het advies beschreven. Tot slot is de geraadpleegde literatuur opgenomen.

2 WERKWIJZE

De quickscan betreft een verkenning die bestaat uit een bronnenonderzoek en een veldbezoek. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, is een inschatting gemaakt van de aanwezige natuurwaarden en is beoordeeld of het plan (negatieve) effecten kan hebben op beschermde soorten (effectenanalyse). Hieronder is per onderdeel de werkwijze toegelicht.

2.1 BRONNENONDERZOEK

Voor het bronnenonderzoek zijn gegevens opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). In de NDFF is rondom het plangebied een polygoon ingetekend. Het polygoon is ruimer ingetekend dan het plangebied, namelijk in een straal van ca. 1 km rondom het plangebied. Binnen dit polygoon zijn alle verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd van de afgelopen vijf jaar. Door het polygoon ruimer in te tekenen dan het plangebied, is de verkregen dataset voldoende groot om te kunnen benutten voor dit onderzoek.

De uit de NDFF opgevraagde van de laatste 5 jaar (2014 t/m 2019) dataset bestaat in totaal uit 54 ‘records’. Op basis van de beschikbare gegevens is een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten binnen het plangebied.

2.2 VELDBEZOEK

Het veldbezoek bestaat uit een biotooptoets, met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnenonderzoek zijn hierbij in het veld getoetst en waar nodig aangevuld.

Op 15 november 2019 is een veldbezoek uitgevoerd door een ecoloog van BTL Advies, ter plaatse van het plangebied. De weersomstandigheden waren op dat moment half tot zwaarbewolkt, zwakke wind, overwegend droog en ongeveer 10 graden Celsius.

Op het moment dat het veldbezoek is uitgevoerd, zijn niet alle soorten zichtbaar aanwezig. Diersoorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar afwezig. Zo houden vleermuizen, amfibieën en kleine zoogdieren als egel een winterslaap op een beschutte plaats. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebieden en migratieroutes aan hun leefomgeving stellen, vergeleken met en getoetst aan de situatie in het veld. Door het ontbreken van watergangen is een bemonstering van watergangen met een schepnet niet noodzakelijk.

2.3 EFFECTENBEOORDELING

Op basis van de uitkomsten van het bronnen- en veldonderzoek is beoordeeld of de voorgenomen werkzaamheden(negatieve) effecten kunnen hebben. Indien sprake is van een conflictsituatie tussen de aanwezigheid van strikt beschermde soorten en de geplande ruimtelijke ingreep, is in onderhavige rapportage aangegeven welke voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Indien negatieve effecten door het nemen van voorzorgsmaatregelen niet te voorkomen zijn, is aangegeven dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn en/of een ontheffing aangevraagd dient te worden.

3 PLANGEBIED

Onderstaand is de ligging van het plangebied beschreven, een algemene biotoopbeschrijving, en zijn de geplande werkzaamheden nader toegelicht.

3.1 LIGGING VAN HET PLANGEBIED

Het plangebied is gelegen aan het Treebeekplein aan de zuidwestzijde van Brunssum.

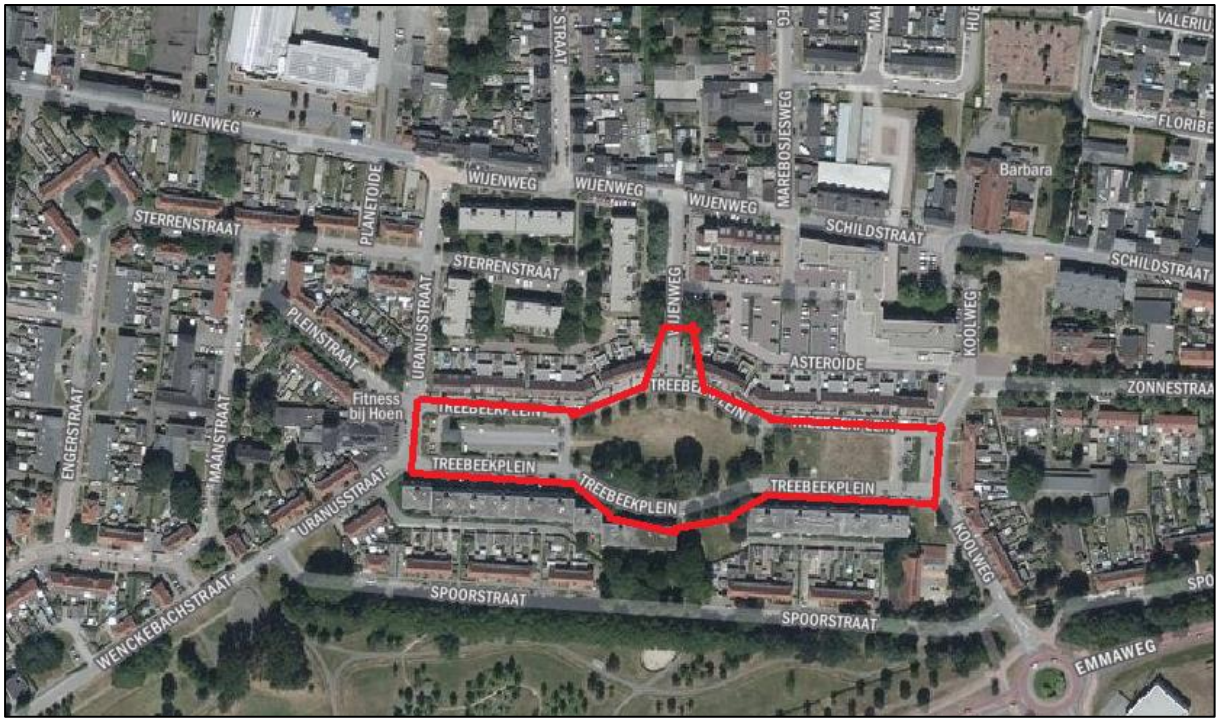

***Afbeelding 3.1**: Begrenzing van het plangebied (binnen rode lijn).*

3.2 ALGEMENE BIOTOOPOMSCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied bestaat uit een parkzone, die vooral uit gazon bestaat. Het middenterrein bestaat een laagte (wadi). Het terrein wordt momenteel gebruikt als speelplaats. Aan de randen van het plein staan verspreid bomen in verschillende soorten. Aan de west- en oostkant is in gebruik als parkeerplaats. Aan de zuidkant van het gebied (buiten plangebied) zijn leegstaande flats aanwezig die momenteel gesloopt worden. Zie ook afbeelding 3.2 t/m 3.5.

***Afbeelding 3.2.** De wadi centraal binnen het Treebeekplein.*

***Afbeelding 3.3** Zijaanzicht plangebied.*

Afbeelding 3.4. *De parkeerplaats aan het Treebeekplein.*

Afbeelding 3.5. *Zuidkant van het plangebied.*

3.3 BESCHRIJVING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Bureau Boot is bezig met de voorbereidingen voor de herinrichting ter plaatse van het Treebeekplein te Brunssum (afbeelding 3.6). De werkzaamheden bestaan uit het verdiepen van de wadi, de aanleg van parkeerplaatsen. Beeldbepalende bomen worden gespaard en er worden bloemborders ingericht. Welke bomen precies worden gekapt zijn niet bekend.

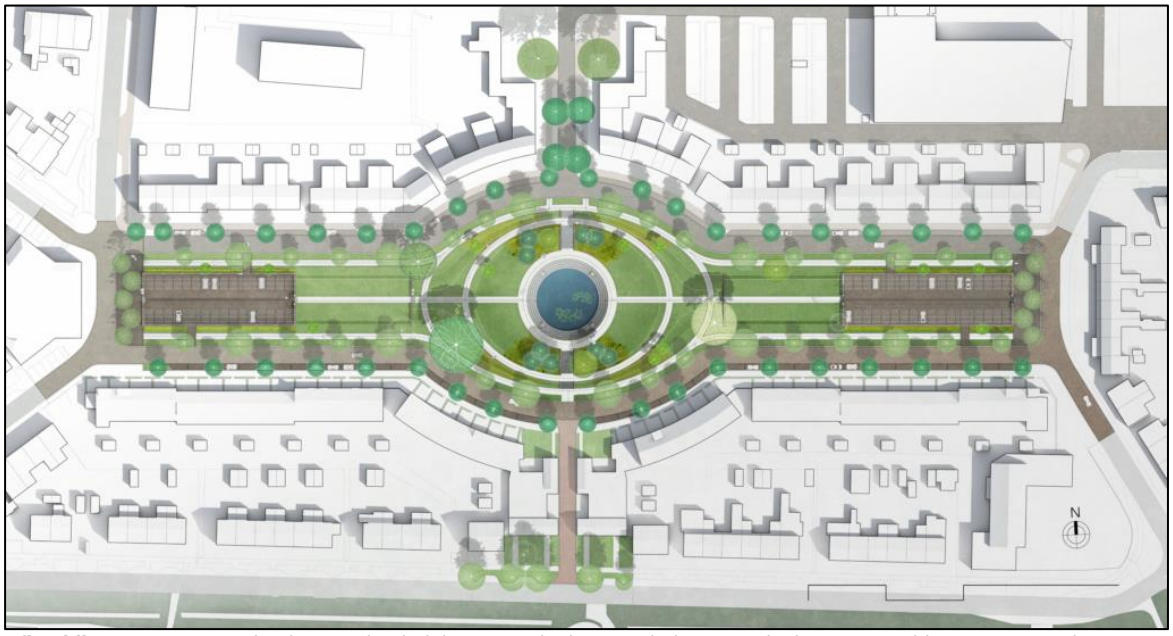

Afbeelding 3.6 *Ontwerptekening Treebeekplein. Bron: Ziegler Branderhorst Stedenbouw en Architectuur, Rotterdam.*

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

De basis voor de toetsing wordt gevormd door gegevens over het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten binnen de invloedsfeer van de voorgenomen ruimtelijke ingreep en werkzaamheden. Onderstaand zijn per soortgroep de resultaten van het bronnen- en veldonderzoek beschreven.

4.1 VAATPLANTEN

Bronnenstudie
Uit de gegevens van de NDFF zijn geen gegevens bekend van beschermde soorten in de directe omgeving van het plangebied.

Veldbezoek
Rondom het Treebeekplein zijn geen beschermde planten waargenomen. Het plangebied bestaat grotendeels uit gazon en solitaire bomen.

4.2 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Bronnenstudie
In de NDFF is een waarneming van een das bekend op 150 meter noordelijk in de wijk. Van anderen grondgebonden zoogdieren zijn geen waarnemingen bekend.

Veldbezoek
Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren waargenomen. Ook zijn geen voor eekhoorns geschikte holten en/of spleten aanwezig in de bomen. Er zijn geen eekhoornnesten waargenomen. Binnen het plangebied zijn geen sporen van kleine zoogdieren (molshopen) aanwezig in de groenstroken rondom de bebouwing.

4.3 VLEERMUIZEN

Bij het gebruik van het landschap door vleermuizen kan onderscheid gemaakt worden in vaste verblijfplaatsen, (essentiële) vliegroutes en (essentiële) foerageergebieden.

Bronnenstudie
Binnen de NDFF is alleen een waarneming bekend van een gewone grootoorvleermuis die een verblijfplaats heeft in de aangrenzende flatgebouwen. In de directe omgeving van het plangebied zijn ook waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Afbeelding 4.1 *Aanwezige holte in boom*

Verblijfplaatsen
Binnen het plangebied zijn maar enkele spleten in bomen waargenomen, die grotendeels zijn gecontroleerd met de boomcamera. In de holtes zijn geen vleermuizen waargenomen. Bovendien zijn de spleten ongeschikt als verblijfsplaatsen voor vleermuizen, doordat ze niet naar boven zijn uitgerot.

Vliegroutes en foerageergebied
Verspreid over het gebied zijn bomen aanwezig. Deze bomen kunnen door vleermuizen gebruikt worden als foerageergebied voor enkele vleermuizen, maar het is niet essentieel. Dit komt door een beperkt aantal bomen. Ook zijn verschillende alternatieven aanwezig in de directe omgeving tot het plangebied.

4.4 VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTPLAATSEN

Bronnenstudie
Van de categorie 1 t/m 4 vaste nesten broedvogels zijn enkele roekenkolonies (categorie 1) bekend op enkele honderden meters zuidelijk van het plangebied, in het Emmapark. De bosuil (categorie 2) heeft een territorium op ruim 1 kilometer ten oosten van het Treebeekplein.

Veldbezoek
Tijdens het veldbezoek zijn geen vogels met vaste nesten categorie 1-4 waargenomen in de directe omgeving van het plangebied.

4.5 ALGEMENE BROEDVOGELS

Bronnenstudie
In de directe omgeving van het plangebied zijn in de NDFF waarnemingen bekend van algemene broedvogels, waaronder kleine karekiet, ekster, groenling, staartmees. Deze broedvogels komen vooral voor in het aangrenzende Emmapark.

Veldbezoek
Tijdens het veldbezoek is een oud nest van houtduif aangetroffen in een Amberboom (afbeelding 4.2). In de aanwezig boomholten zijn geen nesten van vogels aangetroffen.

Afbeelding 4.2 *Nest houtduif.*

4.6 DAG- EN NACHTVLINDERS

Bronnenstudie
Binnen de gegevens van de NDFF is een waarneming bekend van de teunisbloempijlstaart ten noorden van het plangebied, in een tuin.

Veldbezoek
Tijdens het veldbezoek zijn geen dagvlinders waargenomen. Ook is geen geschikt leefgebied aanwezig voor dag- en nachtvlinders. Ook zijn geen overwinterende vlinders waargenomen. In het treebeekplein ontbreken nectarplanten en eventuele waardplanten. Het terrein wordt ook intensief beheerd.

4.7 REPTIELEN EN AMFIBIEEN

Bronnenstudie
In de database van de NDFF zijn geen waarnemingen van deze soortgroepen bekend binnen een straal van ca. 1 kilometer rondom het plangebied.

Veldbezoek
Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen en amfibieën waargenomen. Ook is het gebied niet geschikt als leefgebied, door het ontbreken van o.a. voortplantingswater.
Voor reptielen ontbreken structuurrijke begroeiing, maar ook schuilgelegenheden in de vorm van boomstroken, holten en graspollen.

4.8 LIBELLEN

Bronnenstudie
In de NDFF is een waarneming bekend van een beekrombout in de wijk Heerlerheide. Dit is op ruim 1 km oostelijk ten opzichte het plangebied.

Veldbezoek
In de directe omgeving van het plangebied zijn geen watergangen aanwezig, die als voortplantingswater voor libellen kunnen fungeren.

4.9 OVERIGE SOORTEN

Bronnenstudie
Van de overige soortgroepen zijn geen waarnemingen bekend binnen de NDFF.

Veldbezoek
Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van overige soorten.

5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

In dit hoofdstuk is een analyse gemaakt van de te verwachten effecten op de soorten die aanwezig zijn of verwacht worden door de werkzaamheden. Op basis van de gegevens uit het bronnen- en veldonderzoek is het voorkomen van vaatplanten, reptielen, amfibieën en dag- en nachtvlinders en overige soortgroepen uitgesloten. Hierdoor is het optreden van negatieve effecten op deze soorten of soortgroepen niet aan de orde en worden zij onderstaand niet verder behandeld.

5.1 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

In de directe omgeving (200 meter noordelijk) van het plangebied is een eenmalige waarneming gedaan van das. Vaste rust- en verblijfplaatsen en sporen van das zijn in het plangebied niet aangetroffen. Het plangebied vormt geen leefgebied voor de das. Verwacht wordt dat wel algemene soorten aanwezig zijn rond het plangebied, zoals de egel en algemene muizen. Deze soorten zijn vrijgestelde soorten in Limburg en hiervoor is alleen de algemene zorgplicht van toepassing. Zie ook paragraaf 5.4. Negatieve effecten op zoogdieren met als gevolg overtreding van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde

5.2 VLEERMUIZEN

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming. De aanwezige boomholten zijn niet geschikt omdat de spleten niet naar boven doorlopen. Ook worden de bomen met holten niet gekapt. Hierdoor is een negatief effect op vaste rust- en verblijfsplaatsen op vleermuizen uit te sluiten. Functies als essentiële foerageergebieden en vliegroutes die nodig zijn om de aanwezige verblijfplaatsen in de omgeving in stand te houden, zijn eveneens beschermd. Functioneel foerageergebied is aanwezig in de directe omgeving van het plangebied, maar er blijft na de ingreep voldoende foerageergebied aanwezig. In het plangebied zijn meerdere bomen aanwezig in een lijnvormig element. Maar is de directe omgeving tot het plangebied zijn meerdere groenstructuren. Hierdoor wordt geen effect verwacht voor een potentiele vliegroute van vleermuizen. Gedurende de werkzaamheden moet wel rekening worden gehouden met verlichting.

5.3 VOGELS

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (vaste nesten 1-4)
Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn permanent beschermd. Nesten van vogels categorie 1-3 soorten in en direct grenzend aan het plangebied zijn niet aanwezig. In het Emmapark zijn enkele roekennesten aanwezig, maar deze nesten zijn op dermate grote afstand (300 meter) dat een negatief effect als gevolg van de werkzaamheden wordt uitgesloten.

Vogels met vaste nesten (categorie 4) zijn in de directe omgeving van het plangebied eveneens niet aangetroffen. Voor deze soorten geldt dat de nestplaats jaarrond beschermd is, indien sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen. Het betreft nestplaatsen van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Dergelijke vogels zijn zowel in het bronnenonderzoek als het veldbezoek niet aangetroffen. De voorgenomen werkzaamheden hebben dan ook geen effecten op vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen.

Algemene broedvogels
De meeste vogelsoorten maken elk jaar een nieuw nest. Nesten van algemene broedvogels zijn beschermd wanneer zij in gebruik zijn. De bomen kunnen als nestplaats dienen voor algemene vogelsoorten. De bomen worden niet gekapt, maar de werkzaamheden vinden plaats rondom de bomen. Hierdoor is verstoring van broedvogels niet op voorhand uit te sluiten. Indien de werkzaamheden buiten de periode plaatsvinden dat vogels broeden, is verstoring van broedende vogels en in gebruik zijnde nestplaatsen niet aan de orde. Indien wel in de periode wordt gewerkt dat vogels een nestplaats (kunnen) hebben, mogen de werkzaamheden niet worden uitgevoerd indien dit leidt tot een verstoring van deze nestplaatsen. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen, maar in de directe omgeving zijn algemene vogels niet uit te sluiten. Hierdoor kunnen de verbodsartikelen 3.1 lid 2 worden overtreden van de Vogelrichtlijn. Aanbevolen wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen (maart t/m oktober) uit te voeren. Indien dit niet mogelijk is wordt aanbevolen om vlak voor de werkzaamheden een broedvogelcontrole uit te voeren. Normaliter loopt het broedseizoen van half maart t/m half juli, maar een houtfuif is een laat broedende soort.

5.4 ZORGPLICHT

Voor niet bij de wet beschermde soorten geldt alleen de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat door de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten zoveel mogelijk te voorkomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor konijn en egel. Deze soorten zijn provinciaal vrijgesteld indien het gaat om ruimtelijke ingrepen, maar wel geldt de algemene zorgplicht. Dit betekent dat de aanwezige soorten zoveel mogelijk de mogelijkheid moeten krijgen om te vluchten.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

In dit hoofdstuk is de conclusie en het advies opgenomen. Er is aangegeven of sprake kan zijn van een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, er voorzorgs-maatregelen genomen moeten worden om overtreding te voorkomen, of dat aanvullend onderzoek en/of mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn. Indien een ontheffing noodzakelijk is, wordt dit aangegeven in de onderstaande tabel 6.1.

De verspreidingsgegevens en het oriënterend veldbezoek geven een voldoende duidelijk beeld van het (mogelijk) voorkomen van algemene broedvogels, indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd (zie paragraaf 5.3). Er is geen aanleiding tot het uitvoeren van een soortgericht onderzoek om het voorkomen van bovengenoemde soorten en soortgroepen en/of hun verblijfplaatsen nader vast te stellen.

Tabel 6.1. *Overzicht van de te nemen mitigerende maatregelen voor algemene broedvogels en overige soorten.*

Soortgroep	Ingreep verstorend	Vervolgonderzoek noodzakelijk	Voorzorgs- of mitigerende maatregel	Ontheffing nodig
Grondgebonden zoogdieren	Mogelijk	Nee	Voldoen aan de zorgplicht door in één richting te werken; Indien niet mogelijk, dient men bij het treffen van een exemplaar (bijv. egel) deze de gelegenheid te geven om weg te komen of deze te verplaatsen tot buiten de invloedssfeer (in geschikt leefgebied);	Nee
Vleermuizen	Nee	Nee	Geen	Nee
Algemene broedvogels	Mogelijk	Nee	Buiten broedperiode werken (werk uitvoeren van oktober-maart) Indien binnen broedperiode gestart wordt met de werkzaamheden dient een controle door een ecoloog noodzakelijk op aanwezigheid nesten; Indien de nesten dan worden bewoond dient het werk te worden uitgesteld tot na afronding van de broedgevallen.	Nee

Met in achtneming van de hierboven opgenomen maatregelen (zie tabel 6.1), kunnen de werkzaamheden in overeenstemming met de Wet natuurbescherming plaatsvinden.

7 LITERATUURLIJST

Geraadpleegde literatuur

- Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen, J.B.M., Canters, K.J., Buys, J.C. (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center. P. 236-264.
- BTL Advies, Verschillende flora ne faunaonderzoek op het terrein van Chemelot
- Dietz, C., Helversen von, O., Nill, D., Vleermuizen, alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika, Utrecht 2011.
- NDFF-database. (2019). https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul. Retrieved: 01-01-2014. 14-11-2019
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierenvereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2017, 27, maart 201

BIJLAGE 1: BESCHERMINGSKADER

Wet natuurbescherming: soortbescherming
De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Wet natuurbescherming (hier na Wnb genoemd). Enerzijds richt de Wnb zich op de bescherming van daartoe aangewezen gebieden. Deze gebieden bestaan uit Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden. Natura 2000-gebieden is de overkoepelende naam voor de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Activiteiten die schade toebrengen aan de beschermde natuur in deze gebieden zijn verboden.
Anderzijds richt de wet zich op de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij…" principe. Dit betekent dat geen schade mag worden toegebracht, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan (in de vorm van een vrijstelling of verleende ontheffing). In de Wet natuurbescherming wordt onderscheid gemaakt in een drietal beschermingsregimes. Deze zijn hieronder toegelicht.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als beschreven in de Vogelrichtlijn te doden, verstoren of vangen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren en planten als beschreven in de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn te doden, verstoren of vangen in hun natuurlijke leefgebied.

Beschermingsregime andere soorten (§ 3.3): Deze soorten zijn nationaal beschermd. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk flora en fauna beschreven in de Wet natuurbescherming opzettelijk te doden of vangen. Naast het beschermen van de soorten worden ook de voortplantings- en rustplaatsen beschermd, het is verboden om deze opzettelijk te beschadigen of vernielen.
In de Wnb geldt dat de provincies overwegend het bevoegd gezag vormen. In dit geval is de provincie Limburg bevoegd gezag. Deze provincie heeft in de Omgevingsverordening aanvullende voorwaarden opgesteld, waarin onder andere de vrijstelling van soorten voor bepaalde activiteiten is geregeld.

Tabel 1.1. *Vrijgestelde soorten in de provincie Limburg.*

Soort			
Bruine kikker	Bunzing	Huisspitsmuis	Veldmuis
Gewone pad	Dwergmuis	Konijn	Vos
Kleine watersalamander	Dwergspitsmuis	Molmuis	Wezel
Meerkikker	Egel	Ondergrondse woelmuis	Woelrat
Middelste groene kikker	Gewone bosspitsmuis	Ree	
Aardmuis	Haas	Rosse woelmuis	
Bosmuis	Hermelijn	Tweekleurige bosspitsmuis	

Onderstaand zijn de meest relevante verbodsbepalingen per regime opgenomen:

<u>Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn</u>
Artikel 3.1 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.

4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
Artikel 3.5 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten
Artikel 3.10 van de WNB zegt het volgende:

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

   a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

   b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

   c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffing
Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van één of meer van de bovengenoemde verboden. Dit kan echter uitsluitend indien aan strikte voorwaarden wordt voldaan. Onderstaand zijn deze per beschermingsregime opgenomen.
Soorten Vogelrichtlijn
Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

   1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
   2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
   3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
   4°. ter bescherming van flora of fauna;
   5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
   6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;

c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Soorten Habitatrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten

Voor deze soorten geldt hetzelfde als voor de soorten van de Habitatrichtlijn (zoals boven omschreven). Daarnaast geldt in aanvulling op onderdeel b dat de vrijstelling of ontheffing ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

Beleidsregels ten behoeve van de passieve soortenbescherming onder de Wet natuurbescherming in Limburg

Artikel 2.1 – jaarrond beschermde nesten/verblijfplaatsen irt verbodsbepaling

1. Gedeputeerde Staten beschouwen een zodanige verstoring dat een jaarrond beschermd nest of vaste rust- en verblijfplaats van een beschermde soort wordt verlaten als vernielen van de rust- of verblijfplaats, als bedoeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Dat is ook het geval indien een jaarrond beschermd nest of vaste rust- en verblijfplaats van een beschermde soort tijdelijk wordt verlaten indien dat het voorplantingssucces vermindert.
2. Gedeputeerde Staten beschouwen een dermate aantasting van het functioneel leefgebied behorende bij een jaarrond beschermd nest of vaste rust- en verblijfplaats welke resulteert in het verlaten van nest of verblijfplaats als vernielen van de rust- of verblijfplaats, als bedoeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Dat is ook het geval indien een jaarrond beschermd nest of vaste rust- en verblijfplaats van een beschermde soort tijdelijk wordt verlaten indien dat het voorplantingssucces vermindert.
3. Het verbod als bedoeld in artikel 3.1, tweede lid en artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming is jaarrond van toepassing op de nesten van soorten opgenomen in bijlage 3, eerste tabel.
4. Het verbod als bedoeld in artikel 3.1, tweede lid en artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming is jaarrond niet van toepassing op nesten van soorten opgenomen in bijlage 3, tweede tabel, als er kan worden vastgesteld dat er voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving aanwezig is voor de soort om zich te kunnen vestigen.
5. Nesten van andere soorten dan als bedoeld in het derde en vierde lid zijn buiten het gebruik voor de voortplanting niet beschermd.

Artikel 2.2 – verplaatsen kunstmatige nestgelegenheid

Het verbod als bedoeld in artikel 3.1, tweede lid en 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming wordt niet geacht te zijn overtreden als de kunstmatige nestgelegenheid van een beschermde vogelsoort met een jaarrond beschermd nest, als bedoeld in bijlage 3, eerste of tweede tabel, zijn functionaliteit effectief blijft behouden ondanks de verplaatsing.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de soort ook onder één van de beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming valt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.